

Pere Polo, un sindicalista amb dedicació plena a la formació i a la cooperació

Joan Lladonet i Escalles, coordinador de Pissarra

Pere Polo Fernández va néixer el 1946 a Portalrubio de Guadamejud (Conca). Llicenciat en Filosofia i Lletres. És membre fundador del Sindicat de l'Ensenyament de les Illes Balears (STEI-i), i va ser el seu Secretari General des del 1982 al 2000. És membre fundador de la Confederació de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament (STES-i). Va formar part del seu Secretariat i va ser responsable de Relacions Internacionals. Va ser director de la revista Pissarra des del 1992 al 2000. Ha estat patró de la fundació Cooperació i Educació i va participar com a patró i fundador de Save The Children (Espanya). Actualment presideix l'ONGD Ensenyants Solidaris i ha estat director de l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics fins al 31 d'agost d'enguany.

És codirector dels projectes: Contam les nostres experiències, Veus del Sud i El nostre camí no s'atura. És autor dels llibres El silenci va perdre la seva trajectòria, La llavor del seny, La semilla de la sensatez, Llaurar fondo el futur, Labrar el futuro en profundidad i coautor de: Globalització, Educació i Democràcia, Globalització Educació i Ciutadania, Globalització i Desigualtats Educatives, Políticas de Formación Docente, Propuestas para una educación liberadora y Lucha contra la Pobreza, Organización de Docentes en un Mundo Globalizado, Los maestros y los padres de familia en defensa de los derechos de los estudiantes, Contam les nostres experiències i Educació, globalització i sindicalisme. Treballant en grup amb altres professors i professores ha elaborat diferents materials didàctics: El nostre barri, La globalització neoliberal, fàbrica de misèria, El món àrab, La cultura andina, El bé més preuat, la pau i Les Illes Balears i el Rif es presenten. Ha dirigit els CD interactius: Les clastres de les possessions de Mallorca; Claustres, convents i monestirs de les Illes Balears; Patis urbans de les Illes Balears; Places de Mallorca i El nostre patrimoni cultural. Perspectives.

Va participar en el "II Congrés de Ciutats Educadores 1993" a Gotebùrg (Suècia). El 1995 va participar a l'Assemblea de l'OIT sobre l'Ajust Estructural (Ginebra), així com a la 45 Conferència Internacional de l'Educació de la UNESCO el 1996, també a Ginebra. En aquest mateix any va participar a la Címera Internacional de l'Educació i al Fòrum Social diversos seminaris, conferències, globalització, etc. Cultura del Govern de les Illes Balears li ha concedit la Medalla al Mèrit, en reconeixement a la seva trajectòria professional i al seu compromís amb la docència i la cooperació internacional. Ha après enormement del contacte amb la gent de diversos països. Se sent abans que res un sindicalista.

En Pere Polo és una persona que ha dedicat la major part de la seva vida activa al sindicalisme, a l'STEI-i, a la formació del professorat i a la cooperació. Explica'ns la teva experiència com a secretari general de l'STEI-i, com a director de l'Escola de Formació i Mitjans Didàctics i com a cooperant.

En ambdues facetes, et diré, que ha estat molt enriquidora, encara que de vegades, molt esgotadora, clar que hauríem de començar des de la fundació de l'STEI, ja que en aquests moments em vénen molts de records d'aquells inicis. Els moments actuals que estem vivint, em porten a pensar en aquelles situacions de falta d'escoles, professorat, dobles torns, aules saturades, etc., per la qual cosa intentàvem aconseguir una educació millor; eren moments de lluites unitàries per aconseguir, com a mínim, una educació de qualitat, amb totes les crítiques que vulguem fer-li ara, de la qual hem gaudit fins ara. Han estat moltes les lluites que hem portat endavant, perquè ara ens trobem amb una reducció de professorat, pèrdua de drets socials i laborals, saturació d'alumnes a les aules, cues a escolarització, etc. És una pena veure com es desmunta tot allò pel qual hem lluitat!

Aquells inicis, durant els quals vàrem haver de fundar un sindicat d'ensenyament privat i un altre de mestres estatals. La llei no permetia que estiguéssim organitzats conjuntament els dos sectors. Una vegada aconseguí l'objectiu, vaig deixar la secretaria general de privada i, fins al 1982, no vaig assumir la secretaria general de l'STEI. Varen ser moments difícils, perquè amb el triomf del PSOE al govern de l'Estat, a molts professors els semblava que tot estava ja solucionat i fins i tot es va plantejar la dissolució de l'STEI. Record que, en sortir d'una reunió per donar per acabat el "Patronat de l'Escola d'Estiu" (en el qual estaven representades les institucions), en Joan Crespí em va preguntar: Pere i ara què farem? Jo, com a treballador, necessit un sindicat, i ningú no em defensarà millor que jo, així que, mentre puguem, mantindrem l'STEI, li vaig respondre.

De tota aquesta època són molts els fets i lluites que record:

Una vaga a l'ensenyament privat, de la qual, per pressions, a l'última hora es va despenjar el centre

dels teatins (cal recordar que era el més nombrós, amb més d'un centenar de professors). Ens van cridar perquè, a l'hora de l'esbarjo, féssim un recorregut amb els cotxes, tocant les botzines. En aquella època es podia entrar per Avinguda Picasso i sortir per la part de dalt. Bé, en sortir, el director del col·legi de Batxillerat, va manar estendre una cadena, per la qual cosa n'Àngels Cardona, en el seu cotxe i jo en el meu vàrem quedar tancats i sense poder sortir. Així vàrem estar més d'una hora. Els alumnes movien els cotxes i nosaltres tancats. El director animant els alumnes perquè ens balancejassin el cotxe. Vàrem passar autèntic pànic. I vàrem acabar tots als jutjats.

A grans trets et diré uns quants fets:

La gran vaga del 88, en la qual per primera vegada es consultava el professorat per saber si acceptava el preacord aconseguït pels sindicats. Va ser una vaga amb un gran desgast; guanyar les primeres eleccions sindicals en la pública gairebé per majoria absoluta i així hem continuat sempre, aconseguint la majoria de la confiança dels treballadors i treballadores docents en tots els àmbits educatius: pública, privada i universitat; aconseguir el manteniment de la revista Pissarra, des de 1977 als nostres dies, així com, aconseguir transformar-la, juntament amb el Col·legi de Doctors i Llicenciats en una revista d'Educació; aconseguir que la llengua catalana fos mèrit, primer i requisit, posteriorment, per a treballar a l'educació; la signatura d'un pacte d'estabilitat per al professorat interí; signar un acord d'homologació amb el funcionariat de la CAIB; impulsar i signar una sèrie d'acords que han millorat els treballadors i les treballadores de l'ensenyament privat concertat, han reduït la seva jornada lectiva i han aconseguït un increment salarial; aconseguir un patrimoni, sense ajudes institucionals; en conclusió són moltes les coses realitzades, i sobretot, aconseguir que avui, l'STEI Intersindical sigui reconegut en l'àmbit internacional.

Respecte a l'Escola de Formació i Mitjans Didàctics, voldria ressaltar la gran labor que ha fet en els seus més de 21 anys de funcionament: basta enumerar els més de 760 cursos, seminaris i congressos realitzats, els més de 24.800 assistents que han passat per les seves aules i els més de 5.230 ponents. Realització de seminaris internacionals, unitats didàctiques, llibres i edició de diversos materials audiovisuals. Puc dir que ha

estat un model de formació pel qual m'han preguntat en molts llocs i, concretament, a Amèrica Llatina he hagut d'explicar en molts àmbits, els seus objectius, funcionament, etc. Cal recordar que l'any 1994, en el 2n Congrés de Ciutats Educatives, a Göteborg, l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics va ser seleccionada pels seus projectes educatius i l'STEI fou l'únic sindicat que s'hi presentà. També en diversos llocs han engegat alguna institució semblant a Mitjans Didàctics. L'any passat realitzàrem un DVD amb gairebé tot el material realitzat a l'Escola. Si a algú li interessa aquest material s'ha de posar en contacte amb l'Escola (escola.mitjans@stei-i.org).

Aquesta no hagués estat possible sense l'ajuda del Govern de les Illes Balears. Cal dir que a tots els sindicats ens van ajudar igualment. Nosaltres tenim aquesta realitat.

Respecte a Cooperació, et diré que simplement ha estat posar en marxa l'Internacionalisme. Moltes vegades parlem molt i això després queda en simple discurs. Des de l'STEI-i vàrem decidir fer un pas més i vàrem començar ajudant i compartint projectes amb organitzacions sindicals d'educació de Centreamèrica, posteriorment vàrem passar a treballar amb organitzacions socials.

Hem concretat el nostre treball en els aspectes següents:

- Formació, tant a les Illes com a Llatinoamèrica, dedicada a dones i treballadors docents
- Projectes de desenvolupament
- Treball de sensibilització

Per a mi ha estat un orgull, representar l'STEI-i en diferents fòrums socials mundials i d'educació, i que el Ministeri d'Educació de Guatemala reconegués públicament el treball formatiu que l'STEI-i realitzava en aquell país.

Vull esmentar expressament el programa de voluntariat que desenvolupam. Basti recordar els més de 55.000 assistents i els més de 400 voluntaris participants.

Quina ha estat l'ajuda obtinguda de les institucions públiques al llarg d'aquest temps que has estat director de l'Escola de Formació i Mitjans Didàctics, tant per a formació com per a cooperació?

Com ja he dit anteriorment, l'Escola sense l'ajuda del Govern, tal com la vàrem començar hagués

estat impossible. Cal recordar que quan posàvem en marxa l'Escola, també eren moments difícils, laboralment parlant, perquè estàvem passant una crisi. Per aquell temps s'havia aprovat la LOGSE, que pretenia apropar el currículum a l'entorn escolar, per la qual cosa el professorat hauria de realitzar molt material didàctic i si el professor té l'horari complet amb alumnes, no li queda temps per a la preparació i realització de materials. Així vàrem intentar veure de quina manera podríem fer que tants llicenciats i mestres que estaven sense treball en poguessin trobar. La solució era formar aquestes persones per a la realització de materials i així ells podrien estar en contacte amb el professorat, associacions de pares i mares, ajuntaments, consells i conselleries per fer realitat l'aplicació de la LOGSE, i que el treball que realitzaven servís per a obtenir puntuació, per poder treballar com a professorat.

Això no va ser possible, perquè hi va haver altres organitzacions que varen posar el crit en el cel. Tot això va fer que s'anàs canviant el model inicial de l'Escola. Posteriorment ens dedicàrem principalment a la formació permanent del professorat i a la realització de materials didàctics.

Per a obtenir recursos, hem participat en totes les convocatòries d'ajudes que es publicaven o també, hem presentat projectes concrets que comptaven amb suport per a la seva realització.

A Cooperació hem actuat d'igual manera: presentar projectes a les diferents convocatòries i així hem comptat amb ajuda de Cooperació del Govern, de diferents ajuntaments de Mallorca, Eivissa i Menorca, Fons Mallorquí, Menorquí i Pitiús, Sa Nostra, La Caixa, Caja Madrid, i diferents escoles i instituts. També hem comptat amb el 0,7% de la Confederació de STES Intersindical, STPV Intersindical i el 2% de l'STEI Intersindical, i aportacions individuals.

Com s'ha notat la crisi en les ajudes rebudes?

Les retallades s'han notat moltíssim, ja que han deixat de pagar algun projecte aprovat en el 2010 i tots els del 2011. Ara, a final de setembre de 2012, hem cobrat dos projectes aprovats fa dos anys. Això comporta una gran disminució d'ingres-

sos, reducció de la jornada per a treballadors d'ONG de les Illes, però, vull recordar que aquestes retallades s'estan fent a tot el món, la qual cosa comporta acomiadaments i tancaments en els països de destinació.

Hi ha hagut projectes començats que han hagut de suspendre's, la qual cosa comporta malgastar recursos públics, encara que sempre se'ns omple la boca recordant que cal anar molt alerta amb els diners públics.

Creus que les institucions havien de retallar, així com ho han fet, les ajudes a la formació i a la cooperació? Explica el significat d'aquestes retallades.

Pens que ha estat una forma brutal, de racionalitzar, com diuen, els recursos econòmics. Hi ha moltes maneres d'organitzar les coses i per a això es necessita diàleg, cosa que menyspreen, ja que pensen que amb la majoria numèrica de diputats en tenen prou, i això no és així, hi ha una societat i un model de convivència que s'han saltat a la torera.

Respecte a la formació, et diré que a l'Escola li deuen les ajudes de formació del professorat del 2010; la convocatòria del 2011 es va anul·lar, quan havien de decidir la resolució, per la qual cosa ens quedarem "penjats" definitivament, ja que nosaltres havíem realitzat totes les accions formatives i les havíem pagat. Record que també han suspès el cobrament de nous sexennis, també, han aturat la posada en marxa de l'acord que reconeixia els sexennis a l'ensenyament concertat, i a més a més, no convoquen oposicions, per la qual cosa m'imagín que el professorat estarà poc motivat per participar en cursos de formació.

A cooperació existeix el perill d'enfrontar els necessitats i més febles entre si: "Si aquí hi ha necessitats, per què donar ajuda a altres països? Repetesc que l'ideal seria el diàleg. És necessari que els governants vegin que no tenen la veritat absoluta.

Si vos heu quedat sense ajudes de les institucions, heu aturat la formació?

No. De cap manera, ja que ara és el moment d'esser més forts que mai, més lluitadors i pens que ara hem de tornar als orígens, al voluntariat, a la

militància, cosa que molts havien abandonat, ens havíem deixat portar pels cants de sirena, i cal recordar que la lluita de classes és aquí i que no tots anam en el mateix vaixell i, si hi anam, uns hi van per treballar i uns altres, per dur que sembli, per gaudir i que uns altres treballin per a ells, i amb menys drets cada vegada per als treballadors i les treballadores.

Penso que ara, cada vegada més, haurem d'organitzar cursos més ideològics, de principis, valors i compromís. Haurem de fugir de la idea que alguns estan llançant: l'ensenyament ha de ser neutre. Jo dic que no. Que ha de ser una educació compromesa.

De res ens han servit aquests anys de democràcia si arribam a aquesta conclusió. Ara, comptam amb professorat voluntari per als cursos presencials, que no cobraran res i ho faran per militància. No podem destruir el que ens ha costat tant aixecar. La programació ja es troba a la pàgina web de l'STEI Intersindical. També programam unes sessions de cinema fòrum per a les persones jubilades.

I la cooperació? Com vos heu arreglat per seguir endavant?

En principi, amb l'ajuda d'STES Intersindical, STPV Intersindical del País Valencià i STEI Intersindical hem mantingut el Seminari que des de fa uns 10 anys realitzam a Lima, amb assistència de professorat de tot el Perú (aquest any hi han participat més de 500 persones) i també ponents d'Europa i Llatinoamèrica. També hem mantingut el programa de voluntaris en el qual aquest estiu hi han participat 14 persones que s'han pagat totes les despeses. Nosaltres hem ajudat alguna organització, perquè els tallers es poguessin organitzar i altres organitzacions hi han posat tot de la seva part sense cap ajuda. Hem mantingut també el programa d'hortos escolars i formació.

Per tant, tot ha continuat i ara hem fet l'avaluació amb els cooperants que hi han participat aquest estiu. A l'octubre, varem iniciar el Curs d'Educació per al Desenvolupament, dirigit, principalment, a aquelles persones que vulguin participar en el projecte, el proper any com a voluntàries.

Té futur l'Escola de Formació i Mitjans Didàctics? Quin seria el teu pla per a l'Escola durant els propers quatre anys?

Pens que l'Escola té un gran futur però, s'haurà de fer una gran reflexió. Els temps han canviat, la situació no és la mateixa que quan la varem fundar; l'STEI s'ha convertit en una Intersindical, cosa que ha ampliat el seu camp d'actuació.

Crec que en aquests moments necessitam molta formació sindical, hem d'actualitzar el compromís i el discurs, no "els discursos". Com t'he dit, necessitarem més enfortiment ideològic. Per cert, recordes la guia i la unitat didàctica *La globalització neoliberal, fàbrica de misèria*, que fa uns quants anys varem fer i varem enviar a les escoles i instituts? Doncs, crec que cada dia té més vigència i és aquí on hem de tornar per entendre tot el que ens està passant.

Bé, això és el que pens, però com saps des del mes de juny, vaig deixar de ser el director de l'Escola i serà l'Executiva de l'STEI Intersindical qui hagi de designar el nou director, i qui haurà d'organitzar aquest debat, que jo crec que cal fer, però repetesc serà l'Executiva qui ho decideixi. □